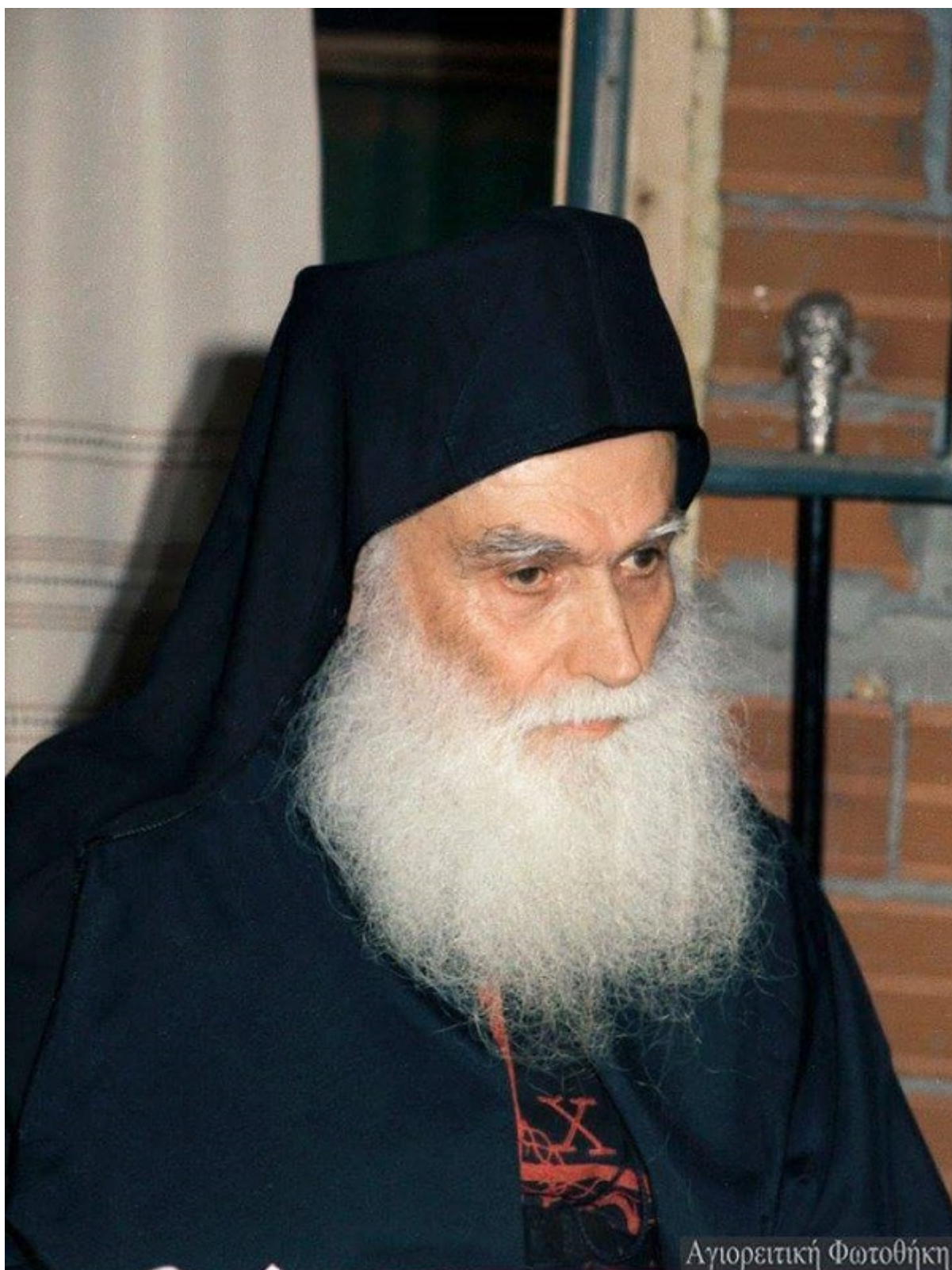

30 Απριλίου 2018

Ο αυθεντικός διδάσκαλος της υπακοής και προσευχής παπα-Εφραίμ (Ιερομόναχος Αντύπας, Αγιορείτης)

/ [Πεμπτούσια](#)

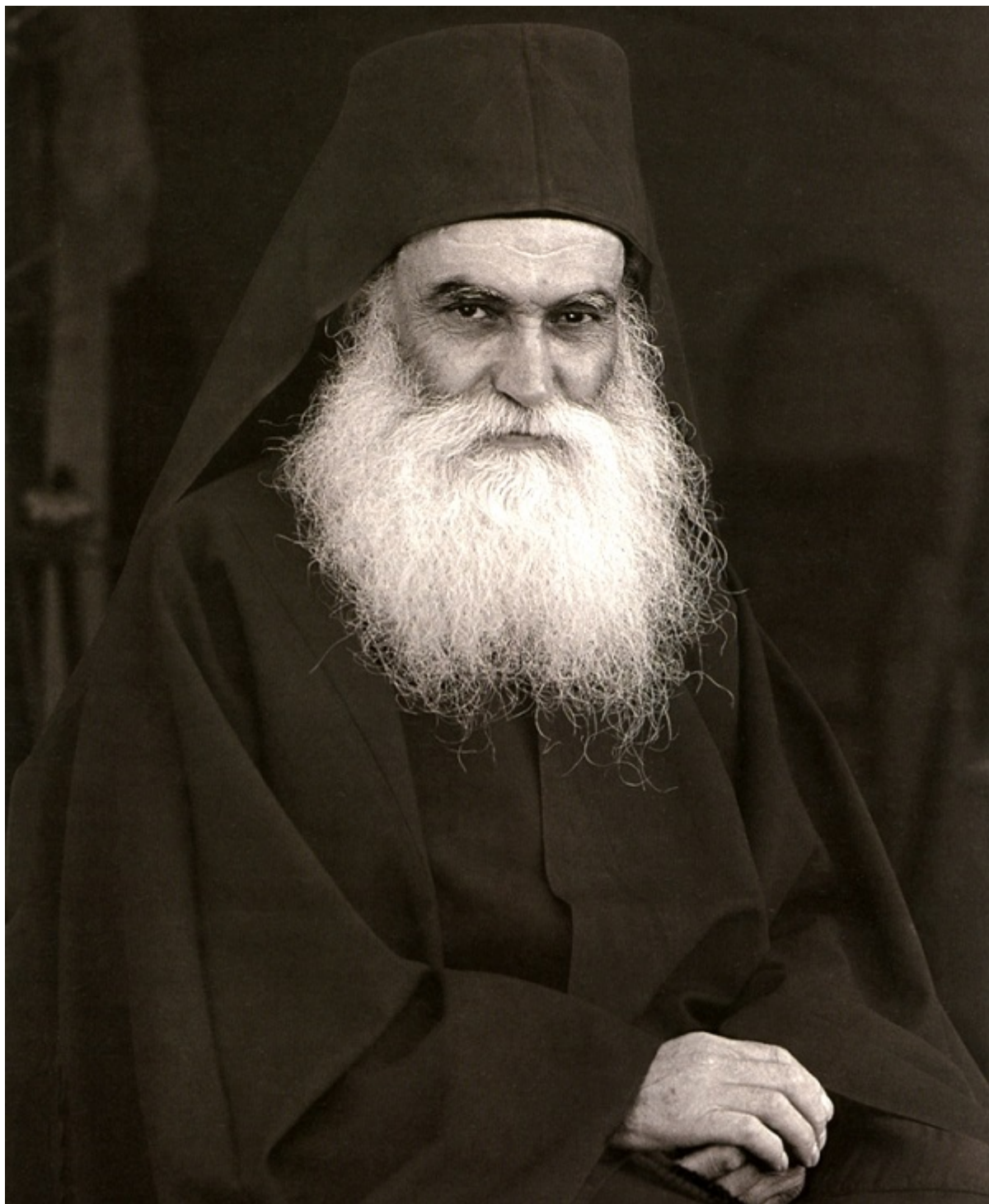
Στην παιδική μου ηλικία, είχα τη συνήθεια να στέκομαι μπροστά στις εικόνες των Αγίων, για να διαβάζω και αποστηθίζω τα ρητά που αναγράφονταν στα ειλητάρια που κρατούσαν στα χέρια τους.

Εκείνο που μου άρεσε περισσότερο και το αποστήθισα αμέσως, ήταν το εξής: «Μοναχός εστίν αληθινός, ο μηδέν έχων εν τω παρόντι βίω, ει μη τον Χριστόν μόνον».

Αν, Σεβασμιώτατε, μου ζητούσατε να σκιαγραφήσω με δύο λόγια την οσιακή μορφή του Γέροντος Εφραίμ Κατουνακιώτη, για τον οποίον με καλέσατε να μιλήσω σ' αυτή τη σύναξή σας, και σας ευχαριστώ πολύ γι' αυτό, αυτό το ρητό θα χρησιμοποιούσα.

Γιατί πράγματι, ο παπα-Έφραίμ ο Κατουνακιώτης (έτσι ήταν γνωστός στο Άγιον Όρος) υπήρξε αληθινός μοναχός και σαν αληθινός μοναχός δεν είχε τίποτε άλλο σε αυτόν τον κόσμο, παρά μόνο τον Ιησού Χριστό.

Ανήκει και αυτός στη χορεία αυτών των ανθρώπων, των αγιασμένων ανθρώπων, των οποίων «ουδείς κλήρος, ει μη Χριστός Ιησούς, και αυτός εστί το μόνιμον και αιώνιον αγαθόν» (*Διαθήκη Κτητόρων Ι.Μ. Βαρλαάμ*).

Στο Γεροντικό αναφέρεται πως κάποτε ο Όσιος Μακάριος ο Αυγύπτιος, επισκέφθηκε τους μοναχούς της Νιτρίας, οι οποίοι τον παρακάλεσαν να τους πεί λόγια ωφέλιμα. «Εγώ δεν έχω γίνει ακόμη μοναχός» τους είπε ο περίφημος ασκητής, «μα ο Θεός με αξίωσε να ιδώ και να συνομιλήσω με πραγματικούς μοναχούς». Και διηγήθηκε στη συνέχεια τη συνάντησή που είχε με δύο ολόγυμνους ασκητές στη βαθυτέρα έρημο, οι οποίοι είχαν 40 ολόκληρα χρόνια εκεί χωρίς να δούν άλλον άνθρωπο. Στην παράκλησή του να τον διδάξουν πως θα μπορούσε να γίνει πραγματικός μοναχός, εκείνοι του είπαν να κόψει κάθε δεσμό με τον κόσμο

και θα τα καταφέρει. «Μα εγώ είμαι άνθρωπος αδύνατος και δεν μπορώ να τα καταφέρω όπως εσείς», αποκρίθηκε ο Μέγας εκείνος Μακάριος. «Τότε μένε στο κελί σου και κλάψε τις αμαρτίες σου», του είπαν. «Η μοναξιά», συνέχισε τη διήγησή του ο αββάς Μακάριος, «τους είχε δώσει κάποια αποτομία στην ομιλία». Στα πρόσωπά τους όμως ήταν διάχυτη γλυκύτητα και οσιότητα. «Πως αντέχετε στις καιρικές μεταβολές;» τους ρώτησε πάλι. Είχε εντυπωσιασθεί από τη γύμνια τους. «Ο Θεός», του είπαν, «που προνοεί για όλα του τα πλάσματα, έκανε και σ' εμάς τούτη την οικονομία. Ούτε χειμώνα κρυώνουμε, ούτε η ζέστη του καλοκαιριού μας βλάπτει». Παρατήρησε τότε ο αββάς Μακάριος πως το σώμα τους ήταν προφυλαγμένο με τρίχες μεγάλες σαν προβιά. Τότε ταλάνισε τον εαυτόν του και είπε πως «εγώ που έχω το κελί μου και συντροφιά τόσων αδελφών, δεν έχω γίνει ακόμη μοναχός». Αν αυτό πίστευε για τον εαυτόν του ο Μέγας εκείνος Μακάριος, εμείς τι να πούμε για τον εαυτόν μας; Όμως δοξάζουμε τον καλό Θεό που μας αξίωσε να γνωρίσουμε πραγματικούς μοναχούς «με γλυκύτητα και οσιότητα» με ταπείνωση και απλότητα, με φωτισμό και χάρη. Κορυφαίος ανάμεσα σε αυτούς ο υψιπέτης αετός της ερήμου των Κατουνακίων, ο γλυκός παπα-Εφραίμ. Άνθρωπος με ήθος και ύφος καλογερικό, όπως λέμε στο Άγιον Όρος «επίγειος όντως άγγελος και ουράνιος άνθρωπος». «Φως πάντων ανθρώπων» (Αγ. Ιωάννου Σιναΐτου *P.M. 80,1120*) και «λύχνος πανταχού της γης λάμπων» (*I. Χρυσοστόμου ΟΒ΄ εις Ματθαίον*) που μόνον τον Χριστό είχε μέσα του σαν το πολυτιμότερο απόκτημα και θησαύρισμα.

Γεννήθηκε στο Αμπελοχώρι Θηβών στις 6 Δεκεμβρίου ανήμερα του Αγίου Νικολάου του 1912. Ο πατέρας του ονομαζόταν Ιωάννης Παπανικήτας και η μητέρα του Βικτώρια. Στο άγιο βάπτισμα ονομάστηκε Ευάγγελος και είχε άλλα τρία αδέρφια, τον Επαμεινώνδα, την Ελένη και τον Χαράλαμπο. Οι γονείς του ήσαν πτωχοί γεωργοί και ζούσαν όλοι στο σπίτι του παππού του παπα-Νικήτα, που ήταν και ο εφημέριος του χωριού. Ο Γέροντας έζησε τα παιδικά του χρόνια σε αυτό το ήσυχο χωριό, αλλά τις πρώτες τάξεις του δημοτικού οι γονείς του το εγκατέλειψαν και εγκαταστάθηκαν στην Θήβα για να μπορέσουν καλύτερα να μεγαλώσουν και μορφώσουν τα παιδιά τους.

Ο Ευάγγελος ξεχώριζε από τα αδέρφια του και τους συμμαθητές του. Ήταν καλός μαθητής, επιμελής, υπάκουος, πειθαρχικός, αγνός και ευθύς. Από μικρός αγάπησε την προσευχή και τον εκκλησιασμό. Κοντά στο σπίτι του ήταν η εκκλησία της Παναγίας, και γι' αυτόν ήταν επίσης σπίτι του. Νωρίς συνδέθηκε με μοναχούς και μοναχές γιατί η οικογένειά του ανήκε στους λεγομένους παλαιοημερολογίτες. Κάποια φορά γνώρισε και τους μελλοντικούς Γεροντάδες του, τον γέρο-Εφραίμ και τον παπα-Νικηφόρο, που ήσαν Θηβαίοι και εγκαταβίωναν στην Καλύβη του Αγίου Εφραίμ του Σύρου στα Κατουνάκια του Αγίου Όρους.

Ο Ευάγγελος τελείωσε το Γυμνάσιο το 1930 και όπως όλοι οι νέοι προσπάθησε να τακτοποιηθεί σε κάποια εργασία. Βρήκε όμως παντού δυσκολίες και εμπόδια. Όλες οι πόρτες κλειστές. Στην αρχή προσπάθησε να γίνει ταχυδρομικός. Αργότερα προσπάθησε να μπει στην χωροφυλακή. Τέλος έδωσε εξετάσεις στη Σχολή Ικάρων, αλλά εκεί μετά τις ιατρικές εξετάσεις θεωρήθηκε ακατάλληλος (λόγω ταχυπαλμίας).

Μετά απ' όλες αυτές τις αποτυχίες, τη στιγμή που οι φίλοι του και οι συμμαθητές του προόδευαν, αποφασισέ να στρατευθεί, αλλά και εκεί δεν έγινε δεκτός επειδή ήταν άτομο αλλεργικό με έλκη στα πόδια από τα δεκαπέντε του χρόνια. Για όλα αυτά σημείωσε σε μια φωτογραφία του «πίκρες-βάσανα-στεναχώριες». Όμως δεν απελπίστηκε. Κατάλαβε πως το θέλημα του Θεού είναι άλλο γι' αυτόν. Ο Θεός τον καλούσε στην μοναχική πολιτεία. Μετά από πολλά χρόνια θυμόταν και έλεγε: «Όλο εμπόδια εύρισκα μπροστά μου. Και όλα τα εμπόδια ήσαν επιτυχία! Γιατί; Αν πετύχαινα εγώ δηλαδή θα 'ρχόμουνα καλόγηρος; Δεν βαριέσαι. Θα με τραβούσε το ρεύμα της εποχής. Και γι' αυτό, η αποτυχία που έκανα στον κόσμο, έγινα επιτυχία να 'ρθω εδώ πέρα». (Γ. Κρουσταλλάκη, *Γέρων Εφραίμ Κατουνακιώτης σ. 41*).

«Στις 14 Σεπτεμβρίου 1933 ο Ευάγγελος Παπανικήτας γιόρτασε τον Τίμιο Σταυρό στα Ερημικά Κατουνάκια» (*Γέροντας Εφραίμ Κατουνακιώτης, εκδ. Ι. Ησυχαστηρίου σ. 22*).

«Τα εράσματα, τα παμπόθητα, τα πανέρημα Κατουνάκια» όπως τα χαρακτήριζε ο πολύς Αλέξανδρος Μωραιτίδης (*Με του βορηά τα κύματα, Ε' 174*) που είχε επισκεφθεί τον άλλο μεγάλο Γέροντα των Κατουνακίων τον Δανιήλ τον Σμυρναίο.

Το νέο του σπίτι, η Καλύβη του Οσίου Εφραίμ του Σύρου όπου Γέροντας ήταν ο Γέρο-Εφραίμ με συνοδεία τον παπα-Νικηφόρο και τον μοναχό Προκόπιο, οι οποίοι ήσαν συντοπίτες του και γνωστοί από επισκέψεις τους στη Θήβα. Η δοκιμασία του κράτησε μόνον έξι μήνες. Ο Γέρο-Εφραίμ τον έκειρε μοναχό την Δ΄ Κυριακή των Νηστειών του έτους 1934, του Αγίου Ιωάννου της Κλίμακος, μετονομάζοντάς τον από Ευάγγελο σε Λογγίνο μοναχό. Ο Γέρο-Εφραίμ ήταν τότε άρρωστος και 2 ημέρες μετά την κουρά απήλθε προς Κύριον πλήρης ημερών. Τον διαδέχθηκε ο παπα-Νικηφόρος, ο οποίος το 1935 έκειρε τον Λογγίνο μεγαλόσχημο δίνοντάς του το όνομα Εφραίμ. Το 1936 ο παπα-Νικηφόρος βλέποντας την πρόοδο και την

αγωνιστικότητα του μοναχού Εφραίμ, τον πήρε μαζί του στην πατρίδα του τη Θήβα για να γίνει η χειροτονία του εις διάκονο. Ο χειροτονήσας όμως Αρχιερέυς, βλέποντας και αυτός με τη σειρά του την κοσμιότητα και ιεροπρέπεια του π. Εφραίμ, επέμενε να τον χειροτονήσει και ιερέα, όπερ και εγένετο παρά το νεαρόν της ηλικίας του. Έτσι στις 20 Αυγούστου του 1936 ο Γέροντας έγινε ιερομόναχος και από τότε είναι γνωστός ως ο παπα-Εφραίμ ο Κατουνακιώτης.

Στο σημείο αυτό ας δούμε πως έζησε εκείνα τα πρώτα χρόνια της Μοναχικής του ζωής ο παπα-Εφραίμ.

Τα Γεροντάκια στα οποία πήγε, ήσαν καλοί άνθρωποι. Ήσαν φιλακόλουθοι και εργατικοί. Τα χρόνια εκείνα ήσαν δύσκολα, ο αγώνας για την επιβίωση μεγάλος. Οι κόποι πολλοί μέχρι εξαντλήσεως. Και μόνο να ανεβεί κανείς από τη θάλασσα στο Καλύβι τους ήθελε πολύ κόπο και ιδρώτα. Ο νεαρός παπα-Εφραίμ πρόθυμος σε όλα, ήθελε όλους να τους αναπαύσει με την υπακοή και το ζήλο του. Λειτουργούσε, εργοχειρούσε, διακονούσε με προσοχή και ακρίβεια. Όμως δεν του έφταναν όλα αυτά. Η ψυχή του ζητούσε κάτι άλλο, κάτι παραπάνω. Μόνος του προσήυχετο μα αυτοσχέδιες προσευχές και τροπάρια Αγίων. Μόνος του (εννοώ μόνος του τα σκέφτηκε, δε τα δίδαξε κανείς) καλλιέργησε την κατάνυξη, τη σιωπή και πιο πολύ τα δάκρυα. Έκλαιε χωρίς να ξέρει γιατί και χωρίς να γίνεται αντιληπτός, είτε στην ακολουθία είτε στο εργόχειρο. Αργότερα έλεγε: «Έφθασα να κλαίω όποτε ήθελα και όσο ήθελα». Είναι αλήθεια πως εκείνα τα χρόνια στην αρχή της μοναχικής του ζωής, ο Γέροντας δυσκολεύτηκε πολύ. Οι γέροντές του και ειδικά ο πρώτος του Γέροντας, ήταν απότομοι και απαιτητικοί. Η παρηγοριά του παπα-Έφραίμ ήταν η μελέτη πατερικών κειμένων και η αγάπη του προς την Παναγία. Αυτή τον στήριζε και σε Αυτήν κατέφευγε να ζητήσει βοήθεια και προστασία. Σε όλη του τη ζωή μιλούσε πάντα με περισσή ευλάβεια για την Μητέρα του Θεού που είναι και μητέρα των μοναχών. Διηγείτο μάλιστα θαυμαστές επεμβάσεις και θαύματα στη ζωή του.

Σταθμός στη ζωή του Γέροντα ήταν η γνωριμία του με τον μοναδικό διδάσκαλο της νοεράς προσευχής και του ησυχασμού την εποχή εκείνη Γέροντα Ιωσήφ τον Πάριο. Πολλά έχουν γραφεί γι' αυτόν τον Όσιον άνδρα και γι' αυτό δεν θα αναφερθούμε στην αγία όντως ζωή του. Το μόνο που θα πω είναι, πως όλοι περιμένουμε την επίσημη αγιοκατάταξή του από τον Οικουμενικό μας Πατριάρχη.

Ο Γέρων Ιωσήφ με τη συνοδεία του, τον καιρό εκείνο έμενε πιο ψηλά από τα Κατουνάκια, στον Άγιο Βασίλειο. Εκεί τον γνώρισε ο παπα-Εφραίμ πριν χειροτονηθεί ιερέυς. Τον έπαιρνε μαζί του ο Γέροντάς του παπα-Νικηφόρος που συνδεόταν με τον Γέροντα Ιωσήφ.

Αλλά όλα αυτά καλύτερα ας τα ακούσουμε από τον πρώτο του βιογράφο και διάδοχό του π. Ιωσήφ, εξαίρετο Γέροντα σήμερα της Καλύβης του Οσίου Εφραίμ του Σύρου.

«Στα πρώτα μοναχικά του χρόνια, πριν γίνει ιερέυς, ανέβαινε ορισμένες φορές με τον γέροντά του παπα-Νικηφόρο για να λειτουργήσουν στο καλυβάκι του γέρο-Ιωσήφ, Γενέθλιο του Προδρόμου στον Άγιο Βασίλειο. Έτσι άρχισε η πρώτη γνωριμία ως νέος μοναχός μπροστά στους γεροντάδες, σιωπηλός, σύννους, συνεσταλμένος. Κάποτε ρώτησε ο γέρο-Ιωσήφ: -Κάνει υπακοή ο Εφραίμ; -Κάνει, κάνει γέροντα, απήντησε ο παπα-Νικηφόρος.

«Αυτή τη στιγμή μου ήλθε να πέσω κάτω, μου ήλθε να πέσω κάτω και να φιλήσω τα πόδια του γέρο-Ιωσήφ, γιατί άκουσα επί τέλους ένα πνευματικό λόγο». Όπως έλεγε, όλοι ρωτούσαν: - Είναι έξυπνος ο νέος μοναχός; Είναι δουλευταράς; Παίρνει από εργόχειρο; (*Γέροντας Εφραίμ Κατουνακιώτης, έκδοσις Ησυχαστηρίου σ. 37*).

Αυτή η στιχομυθία έγινε αφορμή να συνδεθεί συστηματικά με τον Γέρο-Ιωσήφ τόσο πολύ ώστε να τον θεωρεί δεύτερο Γέροντά του και κατ' εξοχήν διδάσκαλό του στην πνευματική ζωή. Από αυτόν έμαθε την νοερά προσευχή και από αυτόν όπως έλεγε πήρε την Χάρη. Γι' αυτό η υπακοή του σ' αυτόν ήταν απόλυτη. Σαν ιερέας ο Γέροντας έγινε ο μόνιμος λειτουργός στο ταπεινό εκκλησάκι του Προδρόμου του

γέρο-Ιωσήφ, τόσο στον Άγιο Βασίλειο που με κόπο τρεις και τέσσερις φορές την εβδομάδα ανέβαινε, όσο και στα σπήλαια της Μικράς Αγίας Άννης, που μετακόμισε αργότερα ο γέρο-Ιωσήφ με τη συνοδεία του. Έλεγε ο Γέροντας: «Δύο μήνες κάθησα κοντά στον γέρο-Ιωσήφ και βρήκα την Χάρη» (αυτόθι σ. 40). Γι' αυτό και τον υπεραγαπούσε. Έλεγε: «Δεν αγάπησα και δεν φοβήθηκα τόσο πολύ κανέναν άνθρωπο στον κόσμο όσο τον Γέροντα Ιωσήφ». Επικαλείτο μάλιστα την ευχή του Γέροντός του και παρακινούσε όλους να κάνουν το ίδιο. «Η ευχή του Γέροντός σου έχει μεγάλη δύναμη. Χωρίς αυτήν μην κάνεις τίποτε» τόνιζε. «Η υπακοή θα φέρει την Χάρη. Παραμικρή παρακοή στον Γέροντα διαλύει την Χάρη. Όλα τα πάθη σιγά-σιγά θεραπεύονται με την υπακοή. Ούτε η ιερωσύνη, ούτε η νηστεία, ούτε η άσκηση σώζει. Μόνο η υπακοή. Η υπακοή κάνει θαύματα. Η υπακοή είναι ταπείνωση. Αυτή θα φέρει τα χαρίσματα. Εξ αιτίας της υπακοής δίνει ο Χριστός την προσευχή» (*Γ. Ιωσήφ Βατοπαιδινού, Ο Χαρισματούχος υποτακτικός σ. 17*).

Αυτά τα υπέροχα λόγια, που ακούσατε αδελφοί, λόγια μόνο είναι που αρίστευσε στην υπακοή, όπως ο παπα-Εφραίμ μπορεί να τα πεί. «Η πείρα με δίδαξε» έλεγε. Στα 42 χρόνια που έκανε υποτακτικός από τα 65 που έζησε στο Περιβόλι της Παναγίας, ελάχιστες φορές έκανε ανυπακοή «και την πλήρωσα...» έλεγε. Και έκλαιγε γι' αυτές, όταν τις ενθυμείτο ακόμα και στο γήρας του. Κάποια φορά μου είπε: «Από την υπακοή έρχεται η προσευχή». Όταν κάνεις υπακοή εύκολα θα βρείς την προσευχή, θα βρείς και θεολογία.

Το αγαπημένο του κήρυγμα, η αγαπημένη του κουβέντα, ήταν το θέμα της υπακοής. Όπου εκλήθη να ομιλήσει είτε δε μοναχούς είτε σε μοναχικές από τις λίγες φορές που εξήλθε από το Άγιον Όρος, ακόμη και σε λαικούς για την υπακοή μιλούσε. Ας τον απολαύσουμε και πάλι, η ωφέλεια είναι μεγάλη για όλους μας. «Θα πω δυό λόγια, ο,τι η πείρα μας δίδαξε και ο,τι ο Γέροντάς μας, ο οποίος ευωδίασαν τα λείψανά του μας παρέδωσε, από αυτά θα πω κι εγώ. Η καλογηρική στηρίζεται στην υπακοή. Εάν θέλεις να αποκτήσεις προσευχή, αν θέλεις να βρείς τρόπον τινά τον δρόμον για τον Παράδεισο, είναι η υπακοή. Από την υπακοή ξεκινάει ο καλόγηρος και στην υπακοή πάλι τελειώνει. Αν θέλεις να καταλάβεις εάν ένας καλόγηρος είναι καλός καλόγηρος, θα τον δοκιμάσεις στην υπακοή. Όταν κάνει υπακοή, είναι καλός καλόγηρος. Όταν κάνει αντιλογία, αυτός ο καλόγηρος καλύτερα να μην γινόταν καλόγηρος. Ο Γέροντάς μου που ήταν των άκρων της ησυχίας και της νοεράς προσευχής, δεν μας παρέδωσε ούτε ησυχία ούτε νοερά προσευχή, μας παρέδωσε υπακοή. Όταν κάνεις υπακοή ξέρεις ότι είσαι προορισμένος για τον Παράδεισο. Όταν δεν έχεις πίστη στον Γέροντα, να ξέρεις ότι δεν βαδίζεις καλογερικό δρόμο. Η τελεία υπακοή είναι, κάνω υπακοή γιατί αγαπώ τον Γέροντά μου, δεν θελω να τον λυπήσω. Ο,τι λέει το στόμα του το ακούω εγώ ως εκ στόματος Θεού. Ο γέροντας είναι ορατός Θεός. Ο γέροντας θα

σε παρουσιάσει στον Χριστό. Ο γέροντας θα προσευχηθεί για σένα. Ο γέροντας θα σε κατηχήσει να γίνεις ένας καλός μοναχός» (*Μητροπολίτου Αργολίδος Νεκταρίου Αγίων Όρος σ. 255*).

«Το να φύγεις από τον κόσμο δεν είναι και τόσο μεγάλο. Βεβαίως είναι σπουδαίο διότι αφήνεις σπίτι, δόξες, τιμές, αναπαύσεις. Αλλά σπουδαιότερο είναι, πολύ πιο μεγάλο είναι να βρείς Γέροντα να σου μεταδώσει πνευματικά. Εάν δεν βρείς, τότε είναι πολύ λυπηρό. Εγώ κάτι βρήκα από τους Γεροντάδες μου, αλλά η ψυχή μου ζητούσε κάτι άλλο· κάτι της έλειπε. Ο πατήρ Ιωσήφ είναι εκείνος που μου το έδωσε. Το πρώτο πράγμα που συναντήσαμε και εμείς με τον Γέροντα Ιωσήφ, ήτο ότι ο Θεός σε σώζει με τα λόγια του Γέροντος. Τα σφραγίζει τα λόγια του Γέροντος! Είναι ένα μυστήριο, δεν μπορούμε και εμείς να το ερμηνεύσουμε. Μάλλον μπορούμε να πούμε, ότι όσον περισσότερο ενώνεσαι με τον Γέροντα, τόσο περισσότερη Χάριν παίρνεις. Όταν υπάρχει ένωση με τον Γέροντα τότε έρχεται πλημμύρα χάριτος» (*Γ. Κρουσταλλάκη ο.π. σ. 224*). «Γι' αυτό οι άγιοι Πατέρες οι προηγούμενοι ήξεραν και έλεγαν: υπακοή ίσον ζωή, παρακοή θάνατος» (*αυτόθι σ. 244*).

Είπαμε παραπάνω πως και στους λαϊκούς ακόμη ο Γέροντας την υπακοή δίδασκε. Σε μερικούς που τον επισκέφθηκαν με τον πνευματικό τους, μεταξύ των άλλων τους είπε: «Νάτος, αυτός είναι ο πνευματικός. Θέλεις, παιδί μου, να γίνεις καλύτερος; Θέλεις να πάνε όλες οι δουλιές σου καλά; Θέλεις να γίνεις άγιος άνθρωπος; Άκουσε αυτόν τι θα πεί. Δεν λαλεί αυτός, λαλεί το Πνεύμα το Άγιον που τον έκανε πνευματικό. Αυτός με το Άγιον Πνεύμα θα σου μιλήσει παιδί μου... Σε συγχώρησε ο πνευματικός; Σε συγχώρησε ο Θεός. (*Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 349*). Θα μπορούσαμε και άλλα πολλά να αναφέρουμε απ' όσα είπε το γλυκύτατο εκείνο στόμα για το θέμα της αγίας υπακοής, αλλά ο χρόνος δεν μας το επιτρέπει. Θα ήταν παράλειψις όμως στο σημείο αυτό να μην αναφέρουμε πως ο Άγιος Γέροντας εξυμνούσε και την υπακοή στην Αγία μας Εκκλησία. Αναφέραμε ήδη πως προήρχετο από οικογένεια παλαιοημερολογιτών και η συνοδεία στην οποία εντάχτηκε ανήκε στους λεγομένους ζηλωτές οι οποίοι δεν είχαν πνευματική επικοινωνία με το Οικουμενικό Πατριαρχείο στο οποίο ανήκει πνευματικά το Άγιον Όρος. Ζηλωτής ήταν τότε και ο Γέρο-Ιωσήφ. Όμως και οι δύο κατόπιν πολλής προσευχής και άνωθεν πληροφορίας άφησαν τους ζηλωτές και εντάχθηκαν στην κανονική Εκκλησία.

Ο Γέροντας έλεγε επίσης: «Αυτοί δεν έχουν εκκλησία». Όταν ήταν με αυτούς έβλεπε ιδιαίτερα στην Θεία Λειτουργία την Χάρη αλλά την έβλεπε θαμπά σαν να υπήρχε κάποιο πέπλο ανάμεσα, έβλεπε αμυδρό φως. Όταν επανήλθε στην Εκκλησία τα έβλεπε όλα καθαρά, λαμπρά και υπέροχα. Έβλεπε άπλετο Φως! «Α, Εκκλησία, παιδί μου να ξέρεις τι είναι Εκκλησία! Εγώ τώρα τελευταία κατάλαβα. Τόσα χρόνια δεν ήξερα. Μια φορά λειτούργησα με τον Άγιο Ροδοστόλου (Επίσκοπο του Οικ. Πατριαρχείου) στην Ξηροποτάμου και εκεί είδα την Χάρη να πέφτει. Πω, πω, πω! Τι να σου πω! Δεν είχα ξαναλειτουργήσει με Αρχιερέα. Πως να σου το πω, παιδί μου. Δεν υπάρχουν λόγια. Έβλεπα όπως σήκωνε τα χέρια του ο αρχιερέας να

έρχεται η χάρη πλούσια, να πέφτει από τα χέρια του σαν πλημμύρα, χύδην. Τι λειτουργία ήταν αυτή! Τώρα κατάλαβα τι είναι η Εκκλησία. Όταν ήμουν με τους ζηλωτές κάτι είχα νιώσει. Είχε λίγη χάρη η λειτουργία των ζηλωτών. Αλλά η χάρη που είναι τώρα σε μας δεν περιγράφεται. Ας είναι ο ιερέας ή ο αρχιερέας αμαρτωλός, η Χάρη δεν επηρεάζεται. (Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 336).

Για την πολυύμνητη υπακοή αναφέραμε μέχρι εδώ πολλά. Στην συνέχεια θα μιλήσουμε για το μεγάλο χάρισμα που είχε ο Γέροντας, το χάρισμα της προσευχής. Όμως πριν μιλήσουμε γι' αυτό θα ήταν μεγάλη παράλειψη να μην μιλήσουμε για την ιερωσύνη του Γέροντα. Έλαβε την ιερωσύνη όταν ήταν μόνο 24 ετών. Από τότε για σχεδόν 50 χρόνια λειτουργούσε καθημερινά μνημονεύοντας χιλιάδες ονόματα. Πολλά είδε και περισσότερα έζησε στις δακρύβρεκτες Θείες Λειτουργίες που έκανε. Διηγούνται οι καλοί υποτακτικοί του: «Ο Γέροντας λειτουργούσε καθημερινά, με συναίσθηση, ιεροπρέπεια, ευλάβεια. Ζούσε τη Λειτουργία. Προσπαθούσε να συγκρατήσει τα δάκρυά του, για να μην τον βλέπουμε. Κάποιες φορές δεν τα κατάφερνε. Έλεγε συχνά. «Για μένα η Λειτουργία είναι προσευχή. Η πιο σπουδαία προσευχή». Κάποτε μας είπε: «Ξέρετε τι είναι η θεία Κοινωνία; Κάθε φορά που μπαίνω να λειτουργήσω, εγώ ξέρω τι είναι. Φωτίζεται το δισκοπότηρο και όταν σας δίνω τη Θεία Κοινωνία, τότε βλέπω το σώμα του Χριστού ζωντανή σάρκα και αίμα... (Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 308). Και εδώ θα μπορούσαμε να προσθέσουμε πολλά αλλά θα πω μόνο τούτο. Ο Γέροντας ήταν «όλως ιερωμένος Θεώ» (τροπάριο Αγ. Νικολάου) και αυτό το αισθανόσυνα και μόνο από τον τόνο της φωνής του όταν έλεγε: «Ευλογημέεενη η βασιλεία του Πατρός και του Υιού και του Αγίου Πνεύματος».

Έχουμε αναφέρει ήδη πως ο Γέροντας στα πρώτα του μοναχικά βήματα προσπαθούσε μόνος του να μάθει να προσεύχεται. Όμως μετά την γνωριμία και μαθητεία του στον μόνο διδάσκαλο της νοεράς προσευχής την εποχή εκείνη Γέροντα Ιωσήφ τον Ησυχαστή, κατάλαβε και το έγγραφε αργότερα σε μια του επιστολή «ότι ο άνθρωπος μόνος του δεν μαθαίνει τίποτε και πολύ περισσότερο προσευχή». Κοντά, λοιπόν, σε αυτόν τον Όσιο άνδρα δεν έμαθε απλώς να προσεύχεται αδιαλείπτως, αλλά έμαθε την λεγομένη νοερά ή καρδιακή προσευχή. Μόνο ο Θεός γνωρίζει τον κόπο και την προσπάθεια που έκανε «ημέρας τε και νυκτός κλαίων και οδυρώμενος» αναζητώντας τον γλυκύτετον Ιησού. Μόνο Εκείνος γνωρίζει τον πόθο και τη λαχτάρα του να βρεί τον πολύτιμο μαργαρίτη. Και είναι βέβαιο πως τον βρήκε και μάλιστα σε σύντομο χρονικό διάστημα, επειδή ήταν καθαρός και αγνός άνθρωπος. Περνώντας τα χρόνια και επιμελούμενος πάντα παράλληλα την υπακοή και διακονία έγινε ο ίδιος φωτισμένος και απλανής διδάσκαλος της ευχής του Ιησού. Γι' αυτό και προέτρεπε μικρούς και μεγάλους, μοναχούς και λαικούς να προφέρουν ακατάπαυστα «το γλυκύ πράγμα και όνομα»

του Ιησού.

Στο σημείο αυτό πρέπει να τονίσουμε πως ο Γέροντας διέκρινε την αδιάλειπτη προσευχή από την νοερά και καρδιακή. Αδιάλειπτη προσευχή μπορούμε και επιβάλλεται να έχουμε όλοι όμως η νοερά δεν είναι για όλους. Γι' αυτήν χρειάζονται κάποιες απαραίτητες προϋποθέσεις, όπως γερά μυαλά, προσεκτική και σχεδόν έγκλειστη ζωή και κυρίως να υπάρχει γέροντας και διδάσκαλος. Από τους Πατέρες της Εκκλησίας έχει γίνει σαφές πως η θερμητική ζωή δεν είναι για όλους.

Ας ακούσουμε όμως και πάλι τον ίδιο να μιλάει για την ευχή. «Να λέγεις, παιδί μου, την ευχή Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με, ημέρα και νύκτα συνέχεια. Η ευχή θα τα φέρει όλα. Η ευχή περιέχει τα πάντα· αίτηση, παράκληση, πίστη, ομολογία, θεολογία. Η ευχή να λέγεται χωρίς διακοπή. Η ευχή θα φέρει ολίγον κατ' ολίγον ειρήνη, γλυκύτητα, χαρά, δάκρυα. Η ειρήνη και η γλυκύτητα θα φέρουν

περισσότεραν ευχή και η ευχή κατόπιν περισσότεραν ειρήνη και γλυκύτητα. Θα έλθει στιγμή που αν θα σταματάς την ευχή, θα αισθάνεσαι άσχημα. Όταν ο άνθρωπος βρεί αυτή την χαρά και την ειρήνη από την ευχή, τότε θεωρεί σκύβαλα όλα τα του κόσμου. Τότε δοξάζει τον Θεό που τον άρπαξε από την ματαιότητα του κόσμου. Τότε σκέπτεται τι θα είναι άραγε εκεί εις τον Παράδεισο, αν τον αξιώσει ο Κύριος, εφ' όσον εδώ χορταίνει από χάρη, εφ' όσον εδώ νιώθει τέτοια μακαριότητα! Σκέπεται τι θα είναι άραγε εκείνα τα ανεκλάλητα αγαθά! Η ευχή, λοιπόν, θα φέρει την ειρήνη και την γλυκύτητα και κατόπιν θα φέρει τα δάκρυα. Μόνα τους θα έρχονται τα δάκρυα· είναι ένα σκαλοπάτι τα δάκρυα. Πρώτα θα εύρεις με την ευχή μια χαρά, μια ειρήνη, μια γλυκύτητα, πρώτα θα νιώσεις αυτά και κατόπιν θα έλθουν τα δάκρυα. Κατόπιν, εφ' όσον θελήσει ο Θεός, μπορεί να γευθείς και άλλες καταστάσεις, π.χ. μια αρπαγή του νοός. Εσύ, παιδί μου, λέγε την ευχή, πίεζε τον εαυτόν σου να λέγεις την ευχή, οιαδήποτε εργασία και αν κάνεις, λέγε την ευχή... Η ευχή που λέγομεν μας καθαρίζει ολίγον κατ' ολίγον από τα πάθη. Πολύ φοβάται ο διάβολος την ευχή· φοβάται την ευχή, που σαν πύρινος κύκλος περικλείει τον ευχόμενο. (Γ. Κρουσταλάκη ο.π. σ. 503).

«Το Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με, μπορεί ο κάθε άνθρωπος να το λέει. Όχι νοερά προσευχή. Η νοερά προσευχή θέλει εγκλεισμό... Το λέω από πείρα... Νοερά προσευχή μπαίνεις στο κλουβί με το θηρίο. Αν δεν είσαι έτοιμος θα σε φάει το λιοντάρι. Η νοερά προσευχή είναι όπως το κλουβί με το λιοντάρι. Θα μπείς μέσα εκεί να θηριομαχήσεις...» (Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 360).

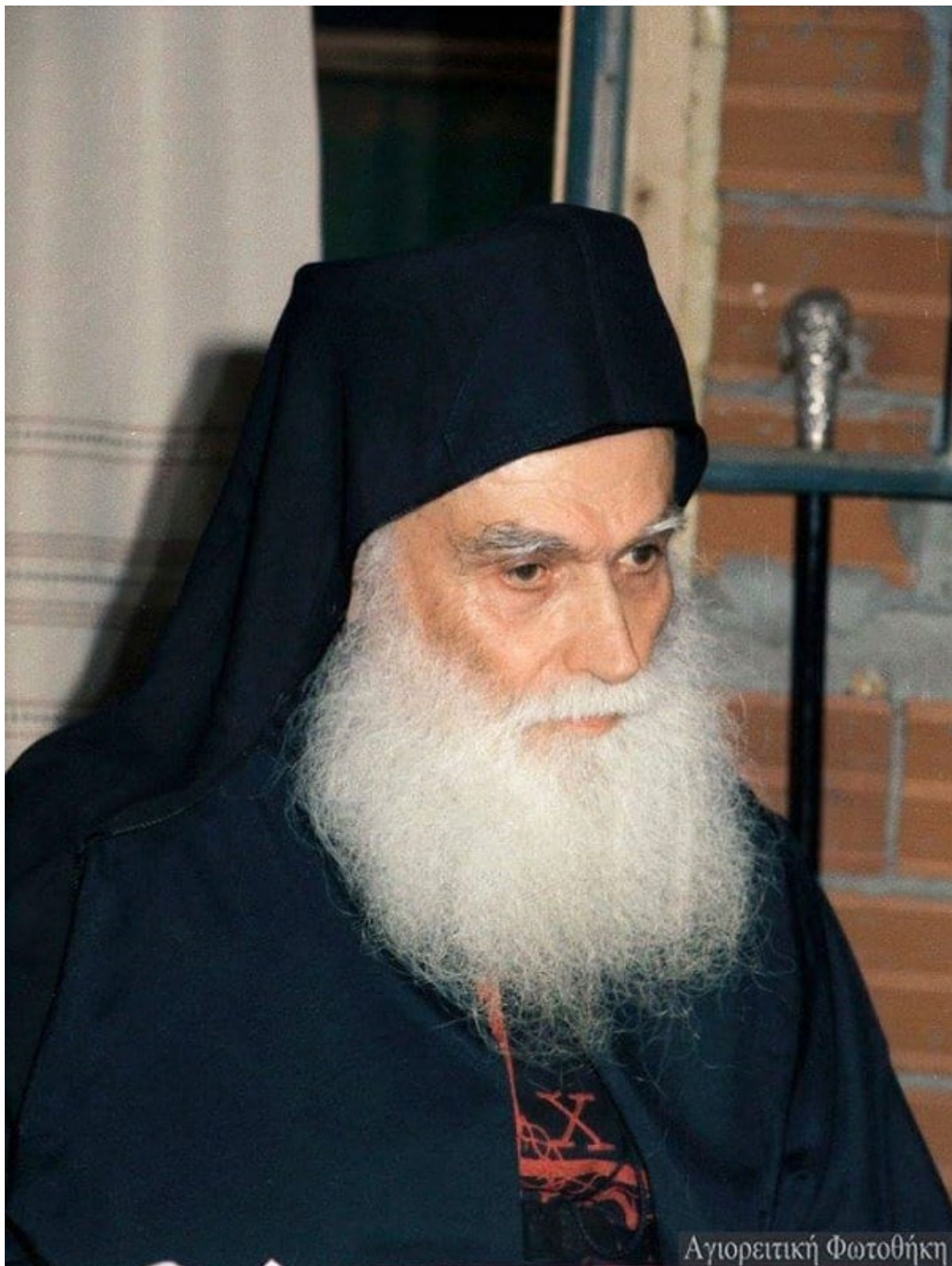
«Όλοι οι άγιοι Πατέρες διακηρύσσουν: Την πρώτη θέσιν εις την ζωήν του χριστιανού κατέχει η προσευχή. Θέλεις να δημιουργήσεις πνευματικήν κατάστασιν; Προσεύχου. Θέλεις να σωθείς; Προσεύχου. Όλες οι προσευχές καλές και άγιες είναι, αλλά η νοερά προσευχή είναι η βασίλισσα αυτών, Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με. Από αυτήν την μικρούλα αλλά παντοδύναμο προσευχή ξεκίνησαν οι άγιοι Πατέρες και έγιναν φωστήρες της Εκκλησίας. Λέγε συνεχώς, όσο μπορείς περισσότερες φορές την ημέρα και την νύχτα αυτήν την ευχούλα και αυτή θα σε διδάξει αυτά που θέλεις, αυτά που δεν γνωρίζεις. Βιάσου σ' αυτήν την ευχούλα». «Εμείς οι καλόγηροι το όπλον που έχομε είναι το κομβοσχοινάκι. Μάθετε και σείς να εργάζεσθε το κομβοσχοινάκι. Το κομβοσχοινάκι θα σας οδηγήσει εκεί, όπου εσείς δεν γνωρίζετε· σε ανώτερα επίπεδα θα σας οδηγήσει το κομβοσχοινάκι. Τελείωσε όλες τις δουλειές σου, κάνε αυτό μισή ώρα, όχι περισσότερο, να καθίσεις να πείς την ευχούλα. Μία προς μία λέξη και να την κατανοείς: «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με» «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με», έτσι ικετευτικά, παρακλητικά, κλασιάρικα, «Κύριε Ιησού Χριστέ ελέησόν με». (Γ. Κρουσταλάκη ο.π. σ.485).

Αδελφοί μου, με όσα ελέχθησαν μέχρι τώρα, ο μακάριος Γέροντας Εφραίμ μας

δείχνει την αλάνθαστη πορεία μέσα στα σκοτάδια του κόσμου τούτου. Είθε να ακολουθούμε αυτήν την πορεία που οδηγεί στον Χριστό και στην επουράνια Βασιλεία του. Βία χρειάζεται όμως από όλους μας. Προσπάθεια συνεχής, προσοχή, και προθυμία. Η μεγαλύτερη αμαρτία σήμερα είναι η χλιαρότης στα πνευματικά. Ο παπα-Εφραίμ μας φωνάζει: «Δεν αγαπάμε τον Θεό. Αυτή είναι η πικρή αλήθεια. Πως λέει ο ψαλμός; «Υιοί ανθρώπων έως πότε βαρυκάρδιοι. Ίνα τι αγαπάτε ματαιότητα και ζητείτε ψεύδος;». Μοιάζουμε με την στάχτη. Όταν ανάψει μια φωτιά και καούν πολλά ξύλα στο τέλος αφού σβήσει η φωτιά δεν μένει τίποτε άλλο παρά στάχτη. Χάνουμε τον προορισμό μας. Ξεχνάμε την κλήση στην οποία εκλήθημεν. Εκλήθημεν να γίνουμε τέκνα φωτός, τέκνα Θεού, τέκνα αιωνιότητας» (*Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 446*).

Πριν φθάσουμε στο τέλος αυτής της ταπεινής ομιλίας, για να είναι ολοκληρωμένη, νομίζω πως επιβάλλεται, να προσθέσουμε λίγα ακόμα βιογραφικά στοιχεία.

Ο Γέροντας του παπα-Εφραίμ ο ιερομόναχος Νικηφόρος εκοιμήθη το 1973 από τα γηρατειά και από την αρρώστια. Προηγήθηκε μια πενταετία μαρτυρική γι' αυτόν αλλά και τον παπα-Εφραίμ που τον φρόντιζε με πολλή αγάπη μέχρι τέλους. Η τελευταία ευχή προς αυτόν από τον παπα-Νικηφόρο τα λέει όλα: «Ο Θεός να σε ευλογήσει, ο Θεός να σε ευλογήσει. Ο Θεός να σε βάλει στο κέντρο του Παραδείσου. Εσύ δεν είσαι άνθρωπος, είσαι άγγελος». Ο π. Προκόπιος είχε κοιμηθεί ενωρίτερα το 1968.

Οι γονείς του Γέροντα, προς μεγίστη χαρά αυτού, εκοιμήθησαν ως μοναχοί. Η μητέρα του Βικτώρια ολίγον προ του θανάτου της έγινε μεγαλόσχημη μοναχή Μαρία. Μετά την εκταφή της τα οστά της ευωδίαζαν. Ο πατέρας του Ιωάννης εκοιμήθη ως μοναχός Ιώβ κοντά του στην καλύβη του Αγίου Εφραίμ του Σύρου στα Κατουνάκια. Ο Γέροντας για λίγο χρονικό διάστημα έμεινε μόνος. Σιγά-σιγά

συγκεντρώθηκαν ευλαβείς νέοι κοντά του και έτσι έγινε ο Γέροντας της συνοδείας. Έλεγε χαριεντιζόμενος: «Ήμουν υποτακτικός και έμπαινα στην Εκκλησία και έβλεπα αγγέλους. Τώρα που έγινα γέροντας δεν βλέπω τίποτε. Είμαι όμως Γέροντας...».

Ο πλέον χαριτωμένος Γέροντας θα προσθέσουμε εμείς από τον οποίον οσάκις επισκεπτόμασταν και γονατίζαμε μπροστά του στο μικρό ταπεινό κελλάκι του, ακούγαμε αφού μας αγκάλιαζε πατρικά, την εξής περίπου προσευχή: «Ο Θεός ο αόρατος, ο Αθάνατος, το Αιώνιον, το Άπειρον, ο καθημένος επί θρόνου δόξης και επιβλέπων αβύσσους, δος και εις ημάς τους αμαρτωλούς μίαν ακτίνα της χάριτός σου και δίδαξον ημάς,

πως θα σε ακολουθήσουμε,

πως θα σε αναπαύσουμε,

πως θα σε ευαρεστήσουμε,

Παναγία μου παιδιά σου είμαστε αμαρτωλά,

Βοήθησε μας να γίνουμε καλά παιδιά σου.

(Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 243)

Το έτος 1996 ο Γέροντας έπεσε κληήρης από εγκεφαλικό επεισόδιο, σε τελεία ακινησία. Πέρασε περίπου ενάμιση έτος σε αυτή τη δύσκολη και μαρτυρική κατάσταση. Το μακάριο τέλος ήλθε στις 14/27 Φεβρουαρίου του 1998 στην ηλικία των 86 ετών. Παρέδωσε την αγίαν του ψυχή σε Αυτόν που αγάπησε υπέρ πάντα, τον Σωτήρα Χριστό. Ετάφη εκεί στην Καλύβη του Αγίου Εφραίμ του Σύρου. Τα ιερά του λείψανα μετά την εκταφή ευρίσκονται αποθησαυρισμένα στο ιερό Βήμα της Εκκλησίας του Αγίου Εφραίμ, στην οποία για μισό περίπου αιώνα ο Γέροντας λειτουργούσε και τα οποία λείψανα μαρτυρούν την αγιότητά του. Ο Γέροντας όταν ζούσε ήταν προικισμένος με το διορατικό και προορατικό χάρισμα. Σε μένα προείπε σε ανύποπτο χρόνο «Πως θα γίνεις διάκος και παπάς μαζί» δηλ. την μια ημέρα θα χειροτονηθώ διάκονος και την άλλη πρεσβύτερος, όπερ και εγένετο μετά από δέκα και πλέον έτη. Άφησα τελευταίο το πιο μεγάλο και θαυμαστό που άκουσα από το αγιασμένο του στόμα: «Πολλές φορές είδα το άκτιστο φως», για το οποίο ακτιστο φως άλλοτε είπε «Τι είναι Θεέ μου αυτό το άκτιστο φως! Όταν το βλέπεις σε καταφιλάει, σε κατατρώει το κατατρώς, το αισθάνεσαι, σε περικυκλώνει σε φωτίζει. Όταν δε συνέρχεσαι θαυμάζεις και νοσταλγείς πάρα πολύ πότε θα το ξαναδείς. Μια άρρητη χαρά!» *(Μητροπολίτου Νεκταρίου ο.π. σ. 71).*

Ακούγοντας κανείς αυτά τα λόγια και μάλιστα στους εσχάτους καιρούς που ζούμε, αισθάνεται πραγματικά πως μπροστά του είχε ένα εμπειρικό θεολόγο, ένα απλανή διδάσκαλο της νοεράς προσευχής, ένα αληθινό άγιο εφάμιλλο των παλαιών Αγίων και μάλιστα των Ησυχαστών Οσίων Πατέρων. Ο ιερός Χρυσόστομος είπε: «Άγιος

εστί ο καθαρός» (Β Κορινθίους ιγ´ ΕΠΕ 19, 372). «Άγιος εστί ο της πίστεως μετέχων, άμωμος, ο ανεπίληπτον βίον έχων» (Εφεσίους ΕΠΕ 20, 424) και «Άγιοι εισί πάντες όσοι πίστιν ορθήν μετά βίου έχουσιν καν σημεία μη εργάζωνται και δαίμονας μη εκβάλλουσιν, άγιοι εισί» (Α´ Τιμοθέου ΙΔ´ ΕΠΕ 23, 366).

Ο Γέροντας Εφραίμ ήταν άνθρωπος καθαρός, πιστός, άμωμος, με ανεπίληπτον βίο. Είχε ορθή πίστη και σωστή ζωή. Ήταν πράγματι «Πνεύματος Αγίου το καθαρόν δοχείον» (Ακολουθία Αγίου Σάββα) και «φωστήρ των Μοναζόντων ο διαυγέστατος», «ομόσκηνος Οσίων και εφάμιλλος των Αγίων και δη των ησυχαστών Οσίων Πατέρων».

Και «σημεία» έγιναν με την προσευχή και την ευλογία του και γίνονται και σήμερα με τις προς Κύριον πρεσβείες του ενώπιον Αυτού «παρεστώς παρρησία λελαμπρυσμένος ενηδόμενος αυτού ταίς θεωρίαις και εντροφών αυτού τω κάλλει ανενδότης» (Ακολουθία Αγίου Σάββα).

Ας έχουμε όλοι την ευχή του. ΑΜΗΝ.

(Ι.Ν. Αγίου Νεκταρίου Νέου Ήρακλείου Β´ Κυρ. Νηστειών, 19-2/4-3-2018)